

ДЕПАРТАМЕНТ ЗА ИНФОРМАЦИЯ И УСЪВЪРШЕНСТВАНЕ НА УЧИТЕЛИ

УТВЪРЖДАВАМ:

ДИРЕКТОР:

ПРОФ. ДН ДИМИТЪР ВЕСЕЛИНОВ

ПИСМЕН ИЗПИТ ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА
ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА IV ПКС
(КОНСПЕКТ)

1. ТЕМИ:

Темата на писмената разработка има следната формулировка: *Анализ на ... (литературно произведение). Методически акценти*

ЛИТЕРАТУРНИ ПРОИЗВЕДЕНИЯ

1. Петко Р. Славейков	“Изворът на белоногата”
2. Любен Каравелов	“Българи от старо време”
3. Христо Ботев	“Хайдути”, “На прощаване”, “Към брата си”
4. Иван Вазов	“Под игото”, “Немили-недраги”, “Една българка”, “Опълченците на Шипка”, “Българският език”, “Иде ли?”, “Епопея на забравените”, “Чичовци”, „Дядо Йоцо гледа”
5. Алеко Константинов	“Бай Ганьо”, “До Чикаго и назад”
6. Пейо Яворов	“Пролет”, “Нощ”, “Градушка”
7. Пенчо Славейков	“Неразделни”, “Луд гидия”, “Сън за щастие”, “На браздата”, “По жътва”, “Нане Стоичковата върба”, “Ангелинка”, “Косачи”, “Ветрената мелница”, “Мечтатели”, “Задушница”, “Гост”
9. Димчо Дебелянов	“Скрити вопли”, “Помниш ли, помниш ли...”, “Спи градът”, “Аз искам да те помня”
10. Кирил Христов	“Пролет”, “Химн”

11. Христо Смирненски	“Зимни вечери”, “Приказка за стълбата”,
12. Гео Милев	“Септември”
13. Асен Разцветников	“Приспивна песен”
14. Йордан Йовков	“По-малката сестра”, “Серафим”, “По жицата”, “Старопланински легенди”, “Женско сърце”, “Земляци”, “Вълкадин говори с бога”
15. Никола Вапцаров	“Песен за човека”, “Пролет” (“Отвънка ухае на люляк”), “Романтика”, “Двубой”, “История, “Писмо” (“Ти помниш ли...”)
16. Елисавета Багряна	“Потомка”
17. Светослав Минков	“Дамата с рентгеновите очи”, “Човекът, който дойде от Америка”
18. Атанас Далчев	“Повест”, “Любов”, “Болница”, “Към родината”
19. Димитър Талев	“Железният светилник”
20. Димитър Димов	“Тютюн”
21. Павел Вежинов	“В един есенен ден по шосето”, “Барьерата”
22. Веселин Ханчев	“Посвещение”
23. Емилиян Станев	“Крадецът на праскови”, “Смъртта на една птица”
24. Йордан Радичков	“Нежната спирала”
25. Валери Петров	“Тавански спомен”

II. ОБЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ

За придобиване на четвърта професионалноквалификационна степен учителят следва да изяви професионалните си умения за научна и дидактическа интерпретация на проблеми, свързани с обучението по български език и литература.

Изпитът се изразява в писмено изложение, което задължително съдържа:

- 1) литературен анализ на художествен текст (автономен или фрагмент от приложения списък);
- 2) методически идеи за използване на анализирания текст в учебно занятие по български език и литература.

На лотариен принцип се изтеглят две теми за изпит, свързани с две различни литературни произведения. Всеки кандидат има право да избере по коя тема ще работи.

На кандидатите се предоставя необходимият художествен текст.

Първата част на писменото изложение включва научен анализ на литературна творба.

Известно е, че една литературна творба може да се анализира неизчерпаемо, защото всеки елемент от нея може да се разглежда от множество аспекти. Различните подходи към литературния анализ в учебната работа се допълват и обогатяват взаимно.

Литературно-историческият подход например предполага в творбата да се потърсят бележите, които я свързват с нейния литературно-исторически контекст, с тенденциите на развитие, с литературните течения на времето, с възприетите естетически норми, с базата на художествената условност, която се мени с времето. В отделната творба може да се потърси това, което я свързва и разделя с другите творби на писателя, и така тя да бъде определена и според неговото собствено развитие. В по-широк план този подход може да бъде културологичен, защото литературната творба носи бележите на културната система, в която е възникнала.

Съдържанието на анализа при писмения изпит зависи от свободния избор на кандидата. Анализът може да се изгради от позициите на един избран подход или чрез подходяща за спецификата на текста комбинация от няколко подхода.

Акцент следва да се постави и върху художествените изразни средства (плеонастични – епитет, сравнение; тропови – метафора, метонимия) и тяхното отношение към предмета на текста и смисловите пластове на художественото произведение.

Във втората част на писменото си изложение кандидатът трябва да представи методическите идеи за работа с анализирания текст в урок: акценти – в какви уроци, с каква цел, чрез какви задачи и дейности на учителя и на учениците.

Писменият изпит е анонимен. Анонимността се разкрива, след като приключи проверката и се оформи оценката.

Писмената работа се проверява от всички членове на комисията и се оценява с консенсус. Оценките се оформят с точност до 0,50.

При преценката на писмената работа задължително се обръща внимание и на проявената от кандидата езикова култура.

Оценката на комисията е окончателна и не подлежи на преразглеждане.

На кандидатите, получили оценка най-малко мн. добър (4.50), се присъжда IV ПКС.

III. ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

Веселинов Д. Героите франкофони в романа "Тютюн" - сп. Литературата, бр. 6, 2009, стр.:339-353

Веселинов Д. Франкофонски реминисценции в романа "Тютюн". - Език и литература, брой:3-4, 2011, стр.:172-191,

Веселинов Д. Френската лексика в романа "Тютюн". Сиела, София, 2009.

Веселинов Д. Френски нюанс в езика на Йордан Йовков.- Български език и литература. том:62, брой:1, 2020, стр.:37-42

Герджикова М. Художествената функция на ораторския стил в "Елопея на забравените" на Иван Вазов. – Български език и литература (електронна версия), 2009, № 2.

Дамянова, А. „Старопланински легенди”: опит за „критическо четене”. – Електронно списание LiterNet, 23.11.2005, № 11 (72)

- Игов, Св.** „Бай Ганю“ и Бай Ганю. Загадъчната творба за проблематичния българин Бай Ганю. С., 2008.
- Игов, Св.** Балканът, ханът и чифликът. С., 2011.
- Игов, Св.** Българската литература ХХ век – От Алеко Константинов до Атанас Далчев. С., 2000.
- Игов, Св.** История на българската литература 1878-1989. С., 2010.
- Игов, Св.** Книга за Пенчо Славейков. С., 2006.
- Игов, Св.** Кратка история на българската литература. 2005.
- Игов, Св.** От Ботев до Йовков. 1991.
- Йовева, Р.** Методика на литературното образование. УИ "Епископ Константин Преславски", Шумен, 2000 г.
- Кирова, М. и В. Стефанов** Българската литература – светове и светувания. София: Данте, 2006.
- Панов, Ал. и А. Ефтимова** Всички знания за Държавния зрелостен изпит по български език и литература. София: ИК Диоген, 2006.
- Панов, Ал. и В. Стефанов** Изкуството да пишем / Александър Панов, Валери Стефанов. София: ИК Диоген, 2004.
- Панов, Ал. и В. Стефанов** Матура по литература. София: ИК Диоген, 2002.
- Панов, Ал. и В. Стефанов** Основни проблеми в българската литература. София: ИК Диоген, 2007.
- Панов, Ал.** Изпитът по литература за кандидатстване в СУ „Св. Климент Охридски“: Учебно помагало за 11-12 кл. София: ИК Диоген, 2005.
- Панов, Ал.** Културни проблеми на българското литературно развитие. София: ИК 1997.
- Панов, Ал.** Поезията на Христо Ботев. т. 1 – „Художествена система на Ботевата поезия“; т. 2 – „Песни и стихотворения“ от Христо Ботев – структура, основни сюжети и символични образи“. София: УЦ „Диоген“ и ИК „Александър Панов“, 2012.
- Пенкова, Р.** Речевите жанрове в продължаващото обучение на учителите по езиковите дисциплини. Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, София 2019. 292 с.
- Радев, Р.** Алеко Константинов. Лице и опако. Варна: Славена, 1997.
- Радев, Р. и Ив. Радев, Р. Русинов, Ник. Аретов, Г. Петков, Е. Налбантова** Енциклопедия на българската възрожденска литература. Велико Търново: Абагар, 1997.
- Радев, Р.** Иван Вазов и Българското предвечерие. Варна: Славена, 1999.
- Стефанов, В.** Българска литература ХХ век. София: Аноубис, 2003.
- Стефанов, В.** Лабиринтите на смисъла. София: Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 1993.
- Стефанов, В.** Творбата – безкраен диалог. София: Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 1992.
- Стефанов, В.** Участта Вавилон. Лица, маски и двойници в българската литература. София: Аноубис, 2000.

Издания на ДИУУ:

- Диалогът в образованието - съвременност и перспективи. Съставители: Димитър Веселинов, Петър Петров, М. Тотоманова. София, Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 2021.
- Съвременният учител и предизвикателствата на информационното общество, съставители: Росица Пенкова, Петър Петров. Университетско издателство "Св. Климент Охридски", София, 2020
- Квалификацията на учителите в Департамента за информация и усъвършенстване на учители, съставител: Росица Пенкова. Университетско издателство "Св. Климент Охридски", София, 2020
- Взаимодействието между средно и висше образование като фактор за повишаване качеството на образованието, съставители: Росица Пенкова, Петър Петров, Университетско издателство "Св. Климент Охридски", София, 2019.
- Съвременни педагогически технологии в образованието, съставители: Росица Пенкова, Катя Стоянова. Университетско издателство "Св. Климент Охридски", София, 2018
- Модернизация на образованието, съставител: Росица Пенкова. Университетско издателство "Св. Климент Охридски", София, 2017
- Съвременното училище и квалификацията на учителите, съставител: Росица Пенкова, Университетско издателство "Св. Климент Охридски", София, 2016
- Учителят и модернизиранието на образованието – национални и европейски практики съставител: Росица Пенкова, Университетско издателство "Св. Климент Охридски", София, 2015
- Традиции и иновации в образованието, съставители: Даниела Миткова, Николина Цветкова
Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 2014
- 60 години Департамент за информация и усъвършенстване на учители, съставители: Росица Пенкова, Захари Захариев, Даниела Миткова. Университетско издателство "Св. Климент Охридски", София, 2013.
- Учителят: призвание, компетентност, признание, София, ДИУУ 2011

Списания:

- Електронно списание на ДИУУ “i-Продължаващо образование“, ISSN: 1312-899X,
<https://diuu.bg/emag/>
- „Български език и литература“, Национално издателство за наука и образование „Аз-Буки“
- Годишник на Софийския университет. Факултет по класически и нови филологии.
Университетско издателство „Св. Кл. Охридски“.
- Годишник на Софийския университет. Факултет по славянски филологии.
Университетско издателство „Св. Кл. Охридски“.